

## Model odpowiedzi i schemat oceniania arkusza egzaminacyjnego II z geografii

| Nr zad. | Przewidywana odpowiedź                                                                                                                                                                                                                                                             | Punkty | Kryteria zaliczania                                                                                                                                                       |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 22      | Pustynie: <b>1</b> -Sahara, <b>2</b> -Gobi,<br><b>3</b> -Wielka Pustynia Piaszczysta, <b>4</b> -Namib<br>Czynnik: <i>pustynia 1</i> - wyż dynamiczny,<br><i>pustynia 4</i> - zimny prąd w strefie wyżów                                                                            | 0- 3   | za prawidłowe nazwanie wszystkich pustyni – 1pkt<br>za podanie 1 czynnika dla wskazanej pustyni po – 1pkt                                                                 |
| 23      | Typ wydmy -barchan<br>Kierunek przemieszczania się wydmy z prawej do lewej strony ←                                                                                                                                                                                                | 0-2    | za nazwanie typu wydmy – 1pkt<br>za prawidłowe oznaczenie kierunku przemieszczania się wydmy –1pkt                                                                        |
| 24      | Wzrost liczby ludności:<br>B      D      lub      D      B<br>F      C      lub      C      F<br>A                      A<br>E                      E                                                                                                                              | 0-2    | za prawidłowe umieszczenie liter D i C oraz A lub B i F oraz A – 1pkt<br>za prawidłowe umieszczenie wszystkich liter według modelu odpowiedzi – 2pkt                      |
| 25      | A – półkula południowa, od lewej <b>N</b> , <b>W</b><br>B – półkula północna od lewej <b>W</b> , <b>N</b><br>Przyczyna – działanie siły Coriolisa lub ruch wirowy (obrotowy) Ziemi                                                                                                 | 0-3    | za prawidłowe opisanie wyżów i niżów – 1pkt<br>za prawidłowe opisanie półkul – 1pkt<br>za podanie przyczyny – 1pkt                                                        |
| 26      | 1. c, C<br>2. a, a<br>3. A,b                                                                                                                                                                                                                                                       | 0- 3   | za każde dwa prawidłowe wypełnienia po 1 punkcie                                                                                                                          |
| 27      | Kujawy, Wyżyna Sandomierska, Wyżyna Lubelska                                                                                                                                                                                                                                       | 1      | za wskazanie dwóch z wymienionych krain – 1pkt                                                                                                                            |
| 28      | np.:<br>a) - Struktura jest niekorzystna - niewielki udział gleb żyznych, przewaga gleb słabych,<br>b) Zmiany niekorzystne - maleje udział gleb dobrych,                                                                                                                           | 0-2    | za prawidłową charakterystykę i ocenę struktury wartości użytkowej – 1pkt<br>za prawidłową charakterystykę i ocenę zmian –1pkt<br>za charakterystykę i jedną ocenę – 2pkt |
| 29      | 1- ognisko (magma), komora (magma),<br>2 - stożek wulkaniczny,<br>3 – stożek pasożytniczy (stożek boczny, krater boczny),<br>4 – komin, przewód wulkaniczny                                                                                                                        | 0- 2   | za nazwanie dwóch elementów – 1pkt<br>za nazwanie czterech elementów – 2pkt                                                                                               |
| 30      | <u>Konsekwencje negatywne</u> , np.:<br>zagrożenie życia, utrata mienia, przekształcenie krajobrazu, straty materialne, utrata miejsc pracy, anomalie pogodowe.<br><u>Konsekwencje pozytywne</u> , np.:<br>powstawanie żyznych gleb na skałach wulkanicznych, powstawanie surowców | 0-2    | za podanie dwóch konsekwencji z oceną – 1pkt<br>za podanie czterech konsekwencji z oceną – 2pkt                                                                           |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |      |                                                                                                                                                                                                     |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | mineralnych, mineralizacja wód podziemnych, powstawanie wód termalnych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |      |                                                                                                                                                                                                     |
| 31 | Numery oznaczające kolejność wydarzeń geologicznych - od góry: 5, 6, 3, 4, 1, 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 0-2  | za prawidłowe uporządkowanie trzech kolejnych wydarzeń –1pkt<br>za prawidłowe uporządkowanie wszystkich wydarzeń – 2pkt                                                                             |
| 32 | <u>Węgiel brunatny</u> – 2-Zagłębie Bełchatowskie, np.: przekształcenia krajobrazu (rzeźby), zanieczyszczenie powietrza, wód;<br><u>Węgiel kamienny</u> – 7-GOP (lub Zagłębie Górnśląskie) – np.: zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych, zanieczyszczenie powietrza, zapadliska, przekształcenie krajobrazu – hałdy;<br><u>Siarka</u> – 4-Okręg Tarnobrzeski – np.: zanieczyszczenie wód, powietrza, wyrobiska;<br><u>Rudy miedzi</u> – 5-Okręg Legnicko-Głogowski – np.: zanieczyszczenie wód i powietrza.                                                     | 0-3  | za każde cztery prawidłowo wypełnione miejsca w tabeli<br>po1 punkcie                                                                                                                               |
| 33 | <u>Węgiel brunatny</u> np.: filtry pyłowe, gazowe w kominach, odsiarczanie węgla, rekultywacja hałd i wyrobisk,<br><u>Rudy miedzi</u> - np.: filtry, oczyszczalnie ścieków.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 0- 2 | za każde dwa przykłady – po 1pkt                                                                                                                                                                    |
| 34 | Spółeczeństwo młode np. Zair, (ew. Meksyk, Indonezja).<br>Przyczyny, np.: duża liczba kobiet w wieku rozrodczym, wielodzietny model rodziny, niewielkie znaczenie antykoncepcji, aborcji, niski poziom wykształcenia, rozwój medycyny ograniczający epidemię i śmiertelność niemowląt i in..<br>Konsekwencje, np.: dalszy szybki wzrost liczby ludności, gdy liczne roczniki młodych ludzi założą rodziny, trudności w zapewnieniu właściwej edukacji a potem miejsc pracy dla dorastającej młodzieży co spowoduje wzrost bezrobocia, rozwój patologii społecznych, migracje. | 0-3  | za wskazanie kraju o młodym społeczeństwie – 1pkt<br>za wskazanie dwóch przyczyn – 1pkt<br>za wskazanie dwóch konsekwencji – 1pkt<br>lub<br>wskazanie jednej przyczyny i jednej konsekwencji – 1pkt |
| 35 | np.: po roku 1946, szybki wzrost przyrostu naturalnego do ponad 500 tys. w połowie lat 50., w latach 60. spadek przyrostu do ok. 250 tys. w latach 75-83 wzrost do ok. 350 tys. od roku 1983 do 1999 spadek aż do ok. 10 tys.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 0-3  | za ogólne scharakteryzowanie zmian przyrostu naturalnego–1pkt<br>za podanie poprawnie obliczonych przybliżonych wartości przyrostu naturalnego – 1pkt                                               |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |                                                                                                                                                                                                    |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <p>Przyczyny: np.:<br/> <u>wzrost przyrostu naturalnego w latach 50</u><br/> – łączenie rodzin, wzrost liczby urodzeń po okresie strat wojennych, rodziny wielodzietne, (wyż kompensacyjny);<br/> <u>wzrost w latach 70.</u> – wzrost liczby urodzeń w wyniku większej liczby małżeństw – echo wyżu kompensacyjnego;<br/> <u>Spadek przyrostu - lata 60.</u> - zmniejszanie się liczby urodzeń – model rodziny jednodzietnej i mniejsza liczba młodych małżeństw z roczników wojennych,<br/> <u>Spadek przyrostu - lata 90.</u> – mniejsza liczba młodych małżeństw – echo niżu lat 60., model rodziny jednodzietnej lub bezdzietnej.</p> |     | <p>za wyjaśnienie przyczyn zmian dla jednego z okresów – 1pkt</p>                                                                                                                                  |
| 36 | <p>Zmiana - spadek udziału zatrudnionych w rolnictwie i wzrost udziału zatrudnionych w usługach i w przemyśle do lat 80.; od 90. lat spadek udziału zatrudnionych w przemyśle i budownictwie.<br/> Przyczyna – odpływ ludności ze wsi do miasta; rozwój przemysłu, nowe miejsca pracy, rozwój usług, od lat 90. restrukturyzacja gospodarki, upadek zakładów przemysłowych, zwolnienia z pracy.</p>                                                                                                                                                                                                                                       | 0-2 | <p>za określenie jednej zmiany i jej przyczyny – 1pkt<br/> za określenie dwóch zmian i ich przyczyn<br/> za poprawnie podane dwa elementy – 1pkt<br/> za poprawnie podane trzy elementy – 2pkt</p> |
| 37 | <p>np.: rzeki o znacznym przepływie, duży spadek wód, ukształtowanie terenu umożliwiające budowę zapór, środki finansowe na budowę zbiorników i elektrowni.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 0-2 | <p>za wskazanie dwóch czynników – 1pkt<br/> za wskazanie trzech czynników – 2pkt.</p>                                                                                                              |
| 38 | <p>np.:<br/> - degradacja struktury gleb,<br/> - zaburzenia stosunków wodnych,<br/> - zmiany klimatyczne pobliskich terenów,<br/> - zmiany fauny i flory,<br/> - niszczenie naturalnych siedlisk,<br/> - zmniejszenie powierzchni użytków rolnych,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 1   | <p>za podanie dwóch zagrożeń – 1pkt</p>                                                                                                                                                            |
| 39 | <p>Rolnictwo ekstensywne, np.: rolnictwo o małych nakładach pracy i kapitału na jednostkę powierzchni i niskiej wydajności,<br/> Rolnictwo towarowe, np.: rolnictwo,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 0-2 | <p>za prawidłowe wyjaśnienie jednego terminu – 1pkt<br/> za prawidłowe wyjaśnienie dwóch terminów – 2pkt</p>                                                                                       |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | którego produkcja w całości lub prawie w całości przeznaczona jest na sprzedaż (rynek wewnętrzny i zewnętrzny).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 40 | W polu 3 należy umieścić: hodowla owiec (Australia) lub uprawa zbóż (Wielkie Równiny, Stany Zjednoczone).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1   | za prawidłowe podanie odpowiedzi – 1pkt                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 41 | Wniosek, np.: wydajność polskiego rolnictwa jest mniejsza niż krajów UE, Argumenty, np.: plony pszenicy, ziemniaków i średni udój od 1 krowy są prawie dwukrotnie mniejsze.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 0-2 | za prawidłowy wniosek dot. różnicy wydajności – 1pkt<br>za podanie dwu argumentów – 1pkt                                                                                                                                                                                                                            |
| 42 | np.- racjonalizacja (zmniejszenie) zatrudnienia w rolnictwie, zwiększenie wydajności pracy, unowocześnienia produkcji, zwiększenie powierzchni gospodarstw (komasacja).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 0-2 | za wskazanie dwóch problemów – 1pkt<br>za wskazanie trzech problemów – 2pkt                                                                                                                                                                                                                                         |
| 43 | np.:<br>a) -w 1993 roku dominowały: produkcja (1) art. spożywczych, (ok.27%), produkcja wyrobów metalowych, ...(7) (23%), produkcja wyrobów przemysłu chemicznego (4) (ok.22%), udział produkcji metali wynosił nieco powyżej 10%, natomiast innych rodzajów działalności produkcyjnej (2,3,5) wynosił od 7 do 4%, najmniejszy był udział grupy pozostałych wyrobów przemysłowych (poniżej 1 %)<br>b) - w porównaniu z rokiem 1990 największe zmiany udziału zanotowano:<br>- 1. (artykuły spożywcze) - wzrost<br>- 4. (wyroby chemiczne) - wzrost<br>- 6. (produkcja metali – spadek, | 0-2 | za charakterystykę struktury produkcji – 1pkt<br>za wskazanie trzech rodzajów produkcji i kierunku zmian w strukturze produkcji – 1pkt (można uznać również wskazanie - 7. produkcja wyrobów metalowych – spadek, zamiast 4 - wzrost)<br>Uznaje się odpowiedź podającą kolejno rodzaje produkcji (wg jej wielkości) |
| 44 | Ocena, np.: Przełom gospodarczy początku lat 90. spowodował zmiany w strukturze działalności produkcyjnej w Polsce zarówno korzystne oraz niekorzystne, Argumenty, np.: zmiany korzystne jak, np.:<br>-spadek udziału produkcji wyrobów przemysłu metalurgicznego przemysł ten jest energochłonny, materiałochłonny i silnie obciąża środowisko, w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo maleje jego udział,<br>- wzrost udziału produkcji art. spożywczych, napojów, - zgodnie                                                                                                      | 0-2 | za ocenę zmian – 1pkt<br>za dwa argumenty uzasadniające ocenę – 1pkt                                                                                                                                                                                                                                                |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |       |                                                                                                                                                                                                                                          |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <p>z zapotrzebowaniem ludności</p> <p>- wzrost udziału przemysłu chemicznego, drzewno- papierniczego i poligraficznego)</p> <p>– wzrost udziału nowoczesnych działów produkcji</p> <p>Zmiana niekorzystna – spadek udziału przemysłu elektromaszynowego - jest to dziedzina najsilniej rozwinięta w krajach uprzemysłowionych, i inne logicznie uzasadnione</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                |       |                                                                                                                                                                                                                                          |
| 45 | <p>Gęstość dróg kołowych: największa – Niemcy, najmniejsza - Norwegia, Udział autostrad w ogólnej długości dróg kołowych: największy – Hiszpania, najmniejszy – Polska.</p> <p>np.: Szczególnie rozwiniętą siecią dróg kołowych wyróżniają się państwa silnie uprzemysłowione o dużej gęstości zaludnienia i wysokim wskaźniku urbanizacji.</p> <p>Czynniki ograniczające to m.in.: przyrodnicze - lasy, góry, ekonomiczne (koszt inwestycji), społeczne (przesiedlenia ludności), Czynniki warunkujące zróżnicowanie udziału autostrad to m.in.: stopień rozwoju gospodarczego kraju, np. liczba samochodów, wielkość przewozów transportem kołowym i in.</p> | 0 - 4 | <p>za podanie prawidłowo dwóch lub trzech krajów – 1pkt</p> <p>za podanie czterech krajów – 2pkt</p> <p>za wyjaśnienie zróżnicowania gęstości sieci dróg kołowych –1pkt</p> <p>za wyjaśnienie zróżnicowania udziału autostrad – 1pkt</p> |
| 46 | <p>Zalety, np.: dogodne połączenie Polski z Europą Zach. i Wsch., odciążenie istniejących dróg, szybsze przemieszczanie się (skrócenie czasu podróży) omijanie dużych miast, lecz też szybsze połączenie dużych miast Polski, wykorzystanie jako europejskiego szlaku tranzytowego.</p> <p>Bariery: np.: wysokie koszty budowy, zanieczyszczenie środowiska (powietrze, gleby, wody), uciążliwy hałas, zajmowanie obszarów rolniczych przesiedlenia ludzi.</p>                                                                                                                                                                                                 | 0- 2  | <p>za podanie dwóch zalet – 1pkt</p> <p>za podanie dwóch barier – 1pkt</p> <p>lub</p> <p>za podanie jednej zalety i jednej bariery łącznie –1pkt</p>                                                                                     |
| 47 | <p>Afryka</p> <p>– Burundi - 500 000 – Tutsi i Hutu – walki prześladowania, czystki etniczne, głód</p> <p>Azja</p> <p>– Afganistan – 2633900 – wojna domowa</p> <p>Europa</p> <p>– Bośnia i Hercegowina – 471600 – wojna domowa, czystki etniczne</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 0-3   | <p>za prawidłowe wypełnienie każdego wiersza – po 1pkt</p>                                                                                                                                                                               |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |                                                                                                         |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 48 | np.:<br>a) emigracja najbardziej aktywnych grup społecznych, niekorzystne zmiany struktury demograficznej, wyludnienie niektórych obszarów, kryzys gospodarczy,<br>b) większa różnorodność kulturowa, konflikty ze społecznościami lokalnymi, zmiany struktury demograficznej, obciążenia finansowe, konieczność utrzymywania obozów dla uchodźców, | 0-2 | za podanie dwóch lub trzech konsekwencji (z obu grup) – 1pkt<br>za podanie czterech konsekwencji – 2pkt |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|